

Hippokrates

//

//]]]]> //]]>

«Stundom helbrede, ofte lindre og alltid trøste.» Slik skal den gode lege tenke. Sokrates og Hippokrates var jevngamle, og det gir bra mening å påstå at de to mannfolkene deltok i antikkens store prosjekt: Å bestemme innholdet i det gode liv.

Lars Nilsen er programleder i Studio Sokrates og skriver om sine kommende programmer og filosofiske undringer på Salongen.

Hippokrates fra Kos

Hippokrates kalles gjerne legekunstens far. Vi vet lite om ham, men en tekstsamling [Corpus Hippocraticum](#) er knyttet til hans navn. Selv om ingen av antikkens medisinske råd er anvendbare i dag, er tekstsamlingen kåret til en av verdens 100 mest innflytelsesrike fagbøker. Kanskje skyldes dette at verket vitner om ydmykhet i forholdet til pasienten – og en vilje til alltid å sikte mot det beste.

At vi gjerne tilskriver Hippokrates visdommen i ordene «stundom helbrede, ofte lindre og alltid

trøste», tror jeg skyldes at Hippokrates' tekster vitner om en vilje til å forsone seg med livet og naturen – ikke som mange gjør i dag: prøve å beherske, mestre og overvinne naturens gang.

Urter, kniv og svijern

Hva kunne en lege foreta seg med en pasient på Hippokrates' tid? For det første burde han ved observasjon av pasienten danne seg en oppfatning av utsiktene til å overleve. Hvis pasienten døde og legen hadde spådd overlevelse, gikk det naturligvis ut over legens rykte. Så ville han foreskrive en diett med sikte på å bringe de fire [kroppsvæsker i balanse](#).

Avhengig av hvordan sykdommen utviklet seg, ville legen nå ta i bruk mer potente virkemidler:

«Det som urtene ikke kurerer, kan kniven kurere. Der kniven ikke hjelper, kan svijernet brukes. Det svijernet ikke kan kurere, må betraktes som uhelbredelig.»

Urtene de brukte var svært giftige brekkmiddel. De pasientene som ikke fikk kastet opp umiddelbart, døde gjerne. Så sto kniven og årelating for tur – etterfulgt av svijernet. Man svidde pasientens hud for å trekke sykdommen ut og strødde gjerne sennepsfrø i sårene for å forårsake væskeansamling.

Det er mye som tyder på at pasientene gjorde klokest i å holde seg unna antikkens leger.

Det gode liv

Når man hører om legekunstens spede begynnelse, hjelper det å tenke over at naturfilosofene og medisinerne var de første til å anta at mennesket og naturen er av samme slag. At menneske og natur ble tenkt styrt av de samme lovene.

Når Thales, Anaximander og Heraklit forestilte seg hvordan virkeligheten var sammensatt, tenkte de seg universelle naturlover som noe tilgrunnliggende.

Empedokles regner med at universet er sammensatt av fire elementer: jord, luft, ild og vann. Dette tilsvarende de fire væskene i menneskekroppen: blod, slim, gul og svart galle. En slik tankebevegelse er nødvendig dersom legekunsten skal løftes ut av magi og trolldomskunst og inn i en vitenskapelig sammenheng.

Studio Sokrates

Interesserte kan høre radioversjonen sv denne ukens Studio Sokrates her: [Studio Sokrates: Greske tanker del 4](#)

